

Ημερίδα για την παιδική κακοποίηση

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, Γεν. Δ/νση Δημόσιας Υγείας & Κοινωνικής Μέριμνας Π.Κ.Μ.
Τμήμα Κοινωνικής Μέριμνας

Αναγνώριση και διαχείριση από την
Ιατροδικαστική Υπηρεσία περιστατικών παιδικής
κακοποίησης και η συνεργασία με άλλους φορείς
μέσα από μελέτες περίπτωσης

Σαββίνα Τσουλτσίδου

Ιατροδικαστής, Ι.Υ.Θ.

Εισαγωγικά:

- Ιατροδικαστική εξέταση πραγματοποιείται κατόπιν εντολής (έγκληση ή αυτεπάγγελα) από προανακριτική (ΕΛ.ΑΣ., Πυροσβεστική, Λιμενικό) ή ανακριτική αρχή, από Ιατροδικαστή Δημόσιου Φορέα .
- Διερεύνηση περιστατικών θανάτου
- Εξέταση κλινικών περιστατικών
- Διενέργεια πραγματογνωμοσύνης

Ιατροδικαστική κλινική εξέταση:

- Ενημέρωση για τη διαδικασία/φύση της εξέτασης – Συναίνεση
- Λήψη σύντομου ιστορικού αναφορικά με το καταγγελλόμενο συμβάν
 - Από το εξεταζόμενο άτομο ή σε αδυναμία από άτομο που συνοδεύει
- Κλινική εξέταση: επισκόπηση, ψηλάφηση, χειρισμοί
- Καταγραφή ευρημάτων και φωτογράφιση αυτών
- Ιατρικά έγγραφα σχετικά με το συμβάν
- Σύνταξη σχετικής έκθεσης και αποστολή στην αρμόδια αρχή

Ιατροδικαστική κλινική εξέταση:

- Περιπτώσεις:
 - Σωματικών βλαβών [διαπροσωπική βία (ξυλοδαρμός, ενδοοικογενειακή βία κλπ), κακώσεις από ζώα κ.α.]
 - Προσβολή γενετήσιας ελευθερίας
 - Σπανιότερα εργατικά ή άλλα ατυχήματα/απόπειρες αυτοχειρίας

Σωματικές βλάβες / Κακώσεις

- Κάκωση: κάθε διατάραξη ανατομικής ακεραιότητας οποιουδήποτε ιστού ή οργάνου από την επίδραση εξωτερικού παράγοντα
- Βλαπτικοί παράγοντες: μηχανικοί, φυσικοί, χημικοί
- Εμφάνιση και βαρύτητα εξαρτώνται από το μέσο/ παράγοντα που επέδρασε, τη δύναμη και τον τρόπο που εφαρμόστηκε καθώς και την περιοχή που αφορά

Κυριότεροι παράγοντες

- Μηχανικοί παράγοντες:
 - Θλώντα όργανα
 - Νύσσοντα/τέμνοντα όργανα
 - Πυροβόλα όπλα
 - Πτώσεις κ.α.
- Φυσικοί παράγοντες:
 - Εγκαύματα
 - Υποθερμία κ.α.
- Χημικοί παράγοντες:
 - Οξέα
 - Αλκάλεια

Κακώσεις από θλώντα όργανα ή θλαστικές κακώσεις

- Ορισμός: Κακώσεις που προκαλούνται στο σώμα από αμβλύ όργανο ή όταν το σώμα προσκρούει κατά την κίνησή του σε σκληρή και ανένδοτη επιφάνεια
- Συμπεριλαμβάνονται οι κακώσεις που προκαλούνται από άσκηση άμεσης σωματικής βίας (ραπίσματα, γρονθοκοπήματα, λακτίσματα, βίαιη έλξη/ώθηση κ.α.)
- Ο τρόπος εφαρμογής της δύναμης επηρεάζει την εμφάνιση της κάκωσης

Θλαστικές κακώσεις (χωρίς λύση του δέρματος)

- Απλή θλάση: ελαφριά βλάβη μαλακών μορίων, άλγος, περιορισμός κίνησης
- Μώλωπας: περιγεγραμμένη διόγκωση δέρματος ή μαλακών μορίων λόγω οιδήματος
- Εκχύμωση: διήθηση και άθροιση αίματος στους μεσοκυττάριους χώρους λόγω ρήξης αιμοφόρων αγγείων
 - Εκχυμωτικό «αποτύπωμα»: εκχύμωση με σχήμα που είναι το «αρνητικό» του οργάνου που την προκάλεσε ή που προσανατολίζει στο σχήμα του οργάνου
 - Πετέχειες
- Αιμάτωμα: περιγεγραμμένη συλλογή αίματος σε μη προσχηματισμένη κοιλότητα ή σε εν τω βάθει ιστούς

Εκχυμώσεις

- Σε εκτεταμένες εκχυμώσεις συνύπαρξη διαφορετικών χροιών
- Εκχυμώσεις με διαφορετική χροιά η καθεμία ισοδυναμεί με διαφορετικό χρόνο πρόκλησης

Θλαστικές κακώσεις (με λύση του δέρματος)

- Εκδορά: μικρού βάθους απογύμνωση δέρματος από την επιδερμίδα, σχηματίζεται εφελκίδα, δεν καταλείπει ουλή
 - Αμυχή, σκαριφισμός: από λεπτά αιχμηρά ή οξύαιχμα αντικείμενα
- Θλαστικό τραύμα: λύση της συνέχειας του δέρματος και των υποκείμενων ιστών, καταλείπει ουλή

Άλλες θλαστικές κακώσεις

- Διάστρεμμα
- Εξάρθρημα
- Κάταγμα
- Διάσειση
- Δήγματα (δαγκώματα)

Κακώσεις άμυνας

- Εμφανίζονται κυρίως στα άνω άκρα στην προσπάθεια του θύματος να σταματήσει τον δράστη ή να καλύψει την κεφαλή του
- Κύριες θέσεις εντόπισης:
 - Εξωτερική επιφάνεια βραχίονα
 - Εξωτερική οπίσθια επιφάνεια αντιβραχίου
 - Ραχιαία επιφάνεια άκρας χειρός

Κακώσεις από φυσικούς & χημικούς παράγοντες

- Κακώσεις από θερμικούς παράγοντες
 - Εγκαύματα
 - Άμεση επαφή με θερμαντικό μέσο → «ξηρό» vs «υγρό»
 - Από ακτινοβολία
 - 1^{ου}, 2^{ου}, 3^{ου} βαθμού
 - Βαρύτητα επηρεάζεται από την έκταση τους σε σχέση με την επιφάνεια σώματος που καταλαμβάνουν
- Ηλεκτροπληξία
- Επίδραση ανόργανων οξέων/καυστικών αλκαλίων

Παιδική κακοποίηση

- **Σωματική κακοποίηση:** διατάραξη της ανατομικής ακεραιότητας των ιστών του σώματος από τη μη τυχαία επίδραση ενός εξωτερικού παράγοντα ή τη σκόπιμη στέρηση ενός παράγοντα απαραίτητου για τη ζωή
- **Σεξουαλική κακοποίηση:** σεξουαλικού χαρακτήρα πράξεις ή ενέργειες που γίνονται σε βάρος του παιδιού από μεγαλύτερο άτομο
- **Συναισθηματική κακοποίηση:** δυσμενείς παράγοντες που επιδρούν αρνητικά στη ψυχοσωματική ανάπτυξη του παιδιού
- **Παραμέληση:** σωματική (υποθρεψία/ καχεξία) ή συναισθηματική

Το οικογενειακό περιβάλλον ευθύνεται στη συντριπτική πλειοψηφία

Παιδική σωματική κακοποίηση

Σωματικές βλάβες:

- Δερματικές βλάβες
- Οφθαλμικές βλάβες
- Σπλαγχνικές βλάβες

- Περι-/ενδο-κρανιακές βλάβες
- Σκελετικές βλάβες
- Εγκαύματα

Διάκριση τυχαίου vs μη τυχαίου

- Εντόπιση
- Συνύπαρξη βλαβών διαφορετικής ηλικίας
- Πιθανό χρονικό μοτίβο

Ιδιαίτερες περιπτώσεις παιδικής κακοποίησης:

- Σύνδρομο «δονημένου» παιδιού (Shaken infant syndrome)
- Σύνδρομο Munchausen δι' αντιπροσώπου (Munchausen's syndrome by proxy)

Εντόπιση

- Πρόσωπο
- Κορμός (κυρίως γλουτοί)
- Άνω άκρα (πιθανόν λόγω άμυνας)

Βλάβες διαφορετικής ηλικίας

- Εκχυμώσεις με διαφορετική χροιά
- Θλαστικά τραύματα σε διαφορετικά στάδια επούλωσης
- Εγκαυματικές βλάβες διαφορετικής ηλικίας
- Συχνά κατάγματα

Προσοχή στο ατομικό ιστορικό των παιδιών!

- Ενημέρωση ατομικού ιστορικού του παιδιού για τυχόν συστηματικές παθήσεις που μπορεί να επηρεάζουν καθημερινότητα
- Υπάρχουν παθολογικές καταστάσεις που μπορεί να εμφανίσουν αλλοιώσεις/βλάβες, κυρίως στο δέρμα, που προσομοιάζουν σε κακώσεις (δερματοπάθειες, αγγειίτιδες, αιμορροφιλίες, σύνδρομα που επηρεάζουν το σκελετό)

- Σε πολλές περιπτώσεις η διάγνωση τέτοιων παθολογικών καταστάσεων γίνεται με αφορμή την υπόνοια σωματικής κακοποίησης

Παιδική σεξουαλική κακοποίηση

- Στο οικογενειακό ή στο στενό φιλικό περιβάλλον
- Λόγω της φύσης της, συνδυάζεται με συναισθηματική ή και σωματική κακοποίηση

Απειλές, απαξιοτική συμπεριφορά κ.α.

- Ιστορικό → παθολογικές καταστάσεις που μπορεί να «μιμιθούν» ενδείξεις/ευρήματα
- Συμπεριφορά του παιδιού βοηθητική
- **Πάντα ερωτήσεις για αδέρφια!**

Ιατροδικαστική εξέταση στη σεξουαλική κακοποίηση

- Ενημέρωση για τη φύση της εξέτασης, προσπάθεια να νιώσει ασφαλές και «άνετο» - Συναίνεση
- Λήψη ιστορικού συμβάντος από το ίδιο το άτομο όποτε είναι δυνατό
 - Ερωτήσεις όσο το δυνατόν ανοιχτού τύπου
- Κλινική ιατροδικαστική εξέταση ολοσωματική για συνυπάρχουσες κακώσεις (κυρίως στο εσωτερικό των μηρών)
- Εξέταση περιγεννητικής, γεννητικής, περιπρωκτικής και πρωκτικής χώρας σε αντίστοιχες θέσεις
- Λήψη δειγμάτων όπου κρίνεται αναγκαίο

Συνοψίζοντας ...

- Υπόνοια σωματικής / σεξουαλικής κακοποίησης
 - Αλλαγή συμπεριφοράς
 - Αναφερόμενο ιστορικό συμβάντος
 - Σωματικές βλάβες διαφορετικής ηλικίας σε διαφορετικά μέρη του σώματος
 - Εμφάνιση κακώσεων σε «περιοδικότητα»

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!

